

Om faareracer

samt

Faarenes særegne Sygdomme

og deres Behandling.

Med et Anhang om Slagtning.

af

H. Galtung,

Norsk-amerikansk Dyrlæge.

Med Illustrationer.

Chicago.

Scandinaven's Boghandel.

1887.

S F

968

G 25

LIBRARY OF CONGRESS.

Chap. ^{SF 968} ..... Copyright No. ....

Shelf. ^G 25

UNITED STATES OF AMERICA.

Om Faareracer

jaamt

Faarenes særegne Sygdomme

og deres Behandling.

Med et Anhang om Slagtning.

— Af —

S. Galtung,

Korsf-amerikansk Dyrlæge.

Med Illustrationer.

Chicago.

Skandinaven's Boghandel.

1887.

SF 968

.G 25

Entered according to Act of Congress, in the year 1887, by
JOHN ANDERSON & Co.

In the Office of the Librarian of Congress, at Washington, D. C.

Skandinaven's
Bog- og Accidentstrykkeri.

Indbunden i
Skandinaven's Bogbinderi.

---

forord.

Da der i den norsk-amerikanske Literatur ikke hidtil har været noget selvstændigt og prisbilligt Skrift, der specielt har behandlet dette Emne, maa det antages, at her er Trang tilstede for et saadant Skrift, og Ønsket om at afhjælpe denne Trang er Bevæggrunden til at dette lille Skrift overgives Farmeren til velvillig Modtagelse.

Blandt Nordvestens Farmere er det i den senere Tid blevet en ledende Tanke at ofre Faareavlens mere Opmærksomhed end tidligere.— en Tanke, der er opstaaet formedelst den Kjendsgjerning, at Svineavlens, der tidligere udgjorde en ikke uvæsentlig Indtægt for Farmeren, i den senere Tid har vist sig mindre lønnende, dels fordi, at Svinekoleraen, der synes at trodse alle Forebyggelsesmidler, optræder mere og mere herjende, og dels fordi, at Priserne, grundet paa flere europæiske Staters Forbud mod Indførelsen af amerikansk Fleisk, neppe naar op til det Halve af, hvad den tidligere gjorde.

Da der tillige er alle Tegn til, at Udførselen af Slagtesaar til Europa i en nær Fremtid vil tage et stedse stigende Opsving, ligger ogsaa heri al Opfordring til at benytte sig af sammes Fordele og ofre Sagen den Opmærksomhed, som den fortjener.

Forfatteren.

Om Faareracer.

Det første Spørgsmaal, Farmeren opkaster, naar hans Bestemmelse er tagen om at ville holde Faar, er: hvilke Racer maatte passe bedst for de forhaandenværende lokale Forhold, og kunne med størst Udfigt til Fordel underholdes. Det er en Kjendsgjerning, at her er en Mængde Faareracer, Arter og Afarter, dels konstante Racer og dels fremstaaede ved Krydsning. Paa mange Steder i Europa har man ofret Faareavlen al ønskelig Opmærksomhed, og blandt de Lande, som i denne Retning staar i første Række, er Skotland, Schweiz og Spanien. I lange Aarrækker har en systematisk Opdræt og Behandling i disse Lande bleven Faareavlen til Del, og ypperlige Racer ere fremstaaede, hvis Ry har naaet til de fjerneste Egne.

Faareavl er en meget gammel Næringsvej, der gaar tilbage lige til de gammel-testamentlige Dage. Oldtidens Folkelag, der for det meste var Nomadestammer, syntes at have sat sin Vre i at have det meste og bedste Kvæg, idet den patriarkalske Myndighed væsentlig bestemmedes efter dette. Der var

dog neppe i disse Tider mange Faareracer, frembragte efter Kunstens Regler, idet et temmelig ensformigt og ligefremt Frembringelsesstæt har gjort sig gjældende, og dette har sin Forklaringsgrund deri, at de lokale og klimatiske Forholde ikke frembød saa store Uregelmæssigheder som senere, da disse Dyr blev spredte fra den ene Jordens Ende til den anden.

Idet disse Dyr dels tilfældigvis og dels efter Beregning spredtes rundt i de forskjellige Lande under de mest forskjelligartede lokale og klimatiske Forhold, er det en Selvfølge, at de Præg og Fremtrædelsesformer, som de besad i Naturtilstanden, mere og mere tabtes og antog Karakter efter de stedlige Forhold, som de tilfældigvis bleve hensatte under. Et Dyrs Grundformer kan under Naturtilstanden bibeholdes uforandret, saalænge som det befinder sig inden denne, men aldrig saasnart bliver denne forrykket, førend en iøjnesaldende Forskjel fra det oprindelige kan spores.

I vild Tilstand har Faaret det tilfælles med de fleste andre Dyr, at det har et grovere Udseende. For at kunne modstaa Vejrligets skiftende Virkninger er dette ogsaa nødvendigt, og Naturen sørger da selv for at bibringe det den fornødne Haardsørhed. Ulden er da langt stivere og grovere, og Ben- og Muskelbygningen stærk og harmonisk udviklet. Disse Egenskaber tabes alt mere og mere i samme Forhold, som det under Menneskets Herredømme

bliver til Del en Behandling, der mere og mere afviger fra Naturtilstanden og de frie Instinkters Brug.

Det var først efterat Faareavlen blev Gjenstand for en ordnet Næringsgren, at Raceforbedring ved Krydsning blev en Mulighed. Enkelte Faareholdere fordrede nemlig helst Dyr, der havde en stærk kjødproducerende Evne, atter andre lagde udelukkende an paa, at frembringe megen og god Uld, medens atter andre lagde Tyngdepunktet paa at se begge disse Egenskaber udprægede i en og samme Race. Det, som atter igjen var bestemmende for denne Inddeling, var de lokale og klimatiske Forhold, der som en Følge af Nødvendighed maatte raadspørges. Det endelige Resultat heraf blev tilsidst en paa Erfaring og Videnskab planlagt Fremgangsmaade, hvorved de største Fordele med mindst mulige Udgifter kunde vindes, og de fleste Hindringer for et velordnet og lønnende Faareavlssystem undgaaes.

I Tidernes Løb er her opstaaet en Mængde Arter og Afarter af Faar, idet hver af disse har antaget Præg af den Behandlingsmaade og de lokale og klimatiske Forhold, under hvilke de har været stillede. Ved fornuftig og omsorgsfuld Indavl, det vil sige, uden Blanding med indførte og ganske afvigende Racer, har det lykkedes at fremstille udmærkede Arter, der besidder alle ønskelige Egenskaber for dette eller hint Djemed. Vistnok maa det erkjendes, at der mange Gange, saavel ved Indavl som

ved Krydsning med andre Racer, er begaaet store Fejltagelser, grundet paa manglende Indsigt i at bedømme Stamdhyrenes Værd rigtigt. Hos mange er denne Videnskab, der ytrer sig i planløs Jagea efter alt Nytt, Skyld i store Tab og fejlslagne Forhaabninger, men Erfaring har og vil fremdeles blive den Rettesnor, som bør besølges, og hvorved Fejltagelser undgaaes.

Krydsning er dog ofte en anbefalelsesværdig Ting, da en Races Egenheder tidt ved fortsatte uheldige Omstændigheder kan tabes, og da gjælder det ikke alene at frembringe de gode men endog langt ædlere Egenheder, end Stamdhyrene af samme Race besad, alt grundet paa en fornuftig Opdræt og Pleje og Valg af Avlsdyr.

Blandt de mange Racer af Faar, som i broget Blanding kan ses rundt i de nordvestlige Stater, men for de flestes Bedkommende dog mest i Sydvesten og Sydpøsten, maa nævnes som de væsentligste: Merinofaaret, Leicesterfaaret, Cotswoldfaaret, Lincolnfaaret, Sussex-Downfaaret og Cheviotfaaret.

Merinofaaret gjælder for at være Verdens mest finuldede Faar, og Ulden anvendes blot i de fineste Klædesfabrikker. Men man maa lægge Mærke til, at denne Hovedegenskab tabes hos Merinofaaret i samme Grad, som lokale og klimatiske Forhold ikke stemmer overens med dets Fordringer. Det er nemlig den mest kjæle Faarerace, man har, og kan kun med Fordel underholdes paa Steder med et Klimat,

der nærmer sig dens Hjemstavn, nemlig Spanien, hvorfra det er hidført. Det har liden Modstandskraft ligeoverfor koldt Vejrlig, og bliver det end med Tiden gennem flere Slægtled lokaliseret, saa kan man være vis paa, at dets Hovedegenskaber for en stor Del er tabte, idet den fine Uld er vejen Bladsen for en grovere.

Leicesterfaaret er af engelsk Oprindelse og er en konstant Race, frembragt ved Krydsning af gode Volsdyr. De er af en langt større Legemsbygning end Merinofaaret og underholdes mest for Kjødets Skyld. Engelskmændene ere nemlig stærke Faarekjødspisere, medens Amerikanerne hidtil ikke har efterlignet sine Stammefrænder i denne Sag, men Tiden vil nok ogsaa heri bringe en Forandring. Paa Steder, hvor Faarekjød er en efterspurgt Vare, vil det vistnok under ellers gunstige Omstændigheder, lønne sig at underholde dem. Men man maa ikke lade ude af Sigte at føde dem godt, idet de maa have rigelig Fodring og kraftige Græsgange, uden hvilke de ikke giver forønsket Udbytte. For Nordvestens Farme i Almindelighed passer ikke denne Race, men giver, som ovenfor nævnt, godt Udbytte, hvor den finder tilstrækkelige Betingelser for sin Trivsel.

Cotswoldfaaret er ogsaa en stor Faarerace, der fornemmelig udmærker sig ved sine høje Ben og højtstillede Hoved. Ogsaa dette er af engelsk Oprindelse, og er en konstant Race. Det staar i høj Anseelse paa Steder, hvor det trives godt, men heller ikke

denne Faarerace passer for Nordvesten, idet den stiller altfor store Fordringer til de klimatiske og diætiske Forhold. Det egner sig bedst for større Faarefarme i Sydvesten og Syden. Gjennem Indavl er det blevet betydelig forbedret og skal lønne sig godt paa Steder, der i naturlig Henseende passer for det.

Cotswoldracen er i Størrelse næst den forbedrede Lincolnrace, men ogsaa det sidstnævnte passer bedst for Underhold i store Flokke eller paa Faarefarme. Lincolnfaaret er i kropslig Henseende det største, man har her i Landet, og har en ualmindelig lang og glindsende Uld, der undertiden gives Navnet Lustre Wool.

Sussex=Downracen er en Art kortuldet Faar og skal være Landets smukkeste Faarerace hvad Udseendet angaar, men passer ligesaa lidt som det førnævnte for Nordvesten. Det har tiltrukket sig stor Opmærksomhed paa mange Steder og har sydligere en ikke liden Udbredelse. Medens f. Ex. Cheviotfaaret udmærker sig ved aldeles uldfrit eller "snaut" Hoved og snaue Ben, er Sussex=Downracen mere uldrig overalt paa disse Legemsdele og er tildels større end det førstnævnte.

Den Faarerace, som bedst af alle turde egne sig for Nordvesten, er den saakaldte "Cheviotrace." Den er af Middelsstørrelse, er kraftig udviklet, med midtels godt Uldbelæg og er af skotsk Oprindelse. Det er en konstant Race og er en af de mest fuldkomne,

man har, idet de er letfodrede og stærke ligeoverfor veylende klimatiske Forhold. Denne Race forener i sig begge de Egenheder, som Nordveststaterne fordrer, nemlig Uld- og Rjodrigdom. Ligeledes udmærker den sig ogsaa ved stor Frugtbarhed — noget, som ikke kan siges om alle Faareracer.

Ved en rigelig Fodring og forpøbrigt god Pleje formeres denne Race ualmindelig hurtigt, og dens Særpræg synes at fremtræde i desto ædlere Skikkelse for hvert kommende Slægtled. Man bør ikke opblande den med andre Racer, men nødes man til at opfriske den for at undgaa for nær Slægtstabsavl, bør man forskaffe sig Handyr fra andre Hjorder af samme Race.

Stamdyrene bør mindst være et og et halvt Aar gamle, førend de anvendes til Avl, da man fra Dyr af yngre Alder ikke kan vente et kraftigt og godt Afkom. De maa udvælges med Omhu, da dette i høj Grad betinger et kraftigt og sundt Afkom. Uldmassen bør være ren og ensartet og maa bestaa af rene Stablers, jo mere krusede desto bedre. Muskelnerne maa være vel udviklede, Hovedet af Middelsørrelse med jævnt bøjet Næse. Fjodderne maa ikke være lange, men kraftige og rette. Krydset hos Hundhyret maa ikke være bredt og højt, samt uden Fejl, fremkaldt ved Ulykkestilsælde eller paa anden Maade. Overet bør være rundagtigt med Patterne (Spænerne) stillede vidt fra hverandre. Brystkasen

bør være fremstaaende og bred mellem Forbenene. Stamdhyrene bør være af lige Størrelse.

I de nordligste og koldeste Dele af Nordvesten, hvor der er Anledning til Udegang Vinteren over, f. Ex. i Skovdistrikter, vilde maaske en anden Race passe godt, nemlig den saakaldte Blackfacerace. Den er under Middelsstørrelse, og, som Navnet antyder, sort i Hovedet og har sortspættede Fødder. Denne Race er temmelig haardsjør og afgiver ganske rigeligt Kjød.

Skotterne er her i Landet ubetinget de bedste Faareavlere, og de, der maatte tænke paa at drive Faareavl, burde henvende sig til Skotlændere for at kjøbe Avlsdhr, da ingen Nation her har bedre Skjøn paa samme Sag end de.

Det siger sig selv, at Mængden af de Faar, man agter at underholde, strengt maa rette sig efter de mere eller mindre gunstige Forhold, under hvilke man er stillet.

II.

Faarets hyppigste Sygdomme samt deres Behandling.

Kolik.

Naar Faaret har utilstræffelig Udgang til Vand eller lider af Febersygdomme, angribes det tidt af Kolik, der dels ogsaa fremkaldes ved, at man kaster

Salt til dem paa sandig Grund, og at det under Optagelsen af samme tillige sluger en Del Sand, der bringer Forstyrrelse i Fordøjelsesorganerne. — Sygdommens Heflighed beror paa de Aarsager, som har fremkaldt den.

Kjendetegn.

Dyret viser stor Uro, tvinger Halsen opad og bøjer Bagbenene, idet det trænger paa som ved Fødselsveer. Under de største Smerter lægger og rejser det sig uafsladelig og indtager i liggende Stilling en vuggende Bevægelse, medens det stedse ser bag ud med et modfaldent Blik.

Behandling.

Denne maa ydes saa hurtig som mulig, da Faaret er et af de Dyr, som hurtigst dræbes af denne Sygdom. En liden Alhstersprøjte maa i dette Tilfælde anvendes, og slimede Alhsterer sættes flere Gange.

Indvortes giver man:

Castor oil. . . . . II Ounces.
Glauber's-salt, powd. . . . . I Ounce.

Mix.

En saadan Portion gives med tre Timers Mellemrum, og et Par Portioner plejer i Almindelighed at være tilstrækkelig.

Diarrhoe.

Denne Sygdom angriber ofte Faarene i Høst- og Baarmaanederne og er tidt af en farlig Natur, idet den dels optræder med smitsom Karakter.

Kjendetegn.

Der sker hyppige Udtømmelser af flydende, dels ildelugtende Excrementer, der klæber sig fast til Halen og Bagbenene, hvorved et diarrhoeøst Dyrt kan sees paa lang Afstand. Mad- og Drickelysten er i slemme Tilfælde bethdelig formindstet, og en gjennemgaaende Slaphed spores hos Dyret, idet det foretrækker at vandre omkring alene. Kræfterne og Huldet aftager i bethdelig Grad, og hvis Hjælp udebliver, vil Døden indfinde sig.

Årsager.

Disse kan være forstjellige, og deriblandt er Forskjølelse den hyppigste, idet f. Ex. strax efter Klippingen Dyret kan udsættes for koldt og regnsfuldt Veir. Ligeledes ved daarligt Foder eller af Havnegangen, hvor Dyret har spist visse Planter, der ikke stemmer med Fordøjelsens Fordringer, eller det kan være en arvelig Sygdom, der periodevis giver sig tilkjende.

Behandling.

Man maa undersøge, hvad som kan være Årsagen til nævnte Sygdom, og udfindes denne, søger man at undgaa eller fjerne den. Fodret maa bestaa

af faste og bindende Stoffer, saasom hakket Hø og Halm i lige Blanding eller om Sommeren med vel-tørret Hø.

Som indvortes Midler anbefales:

Green vitriol . . . . . 1 Drachm.
 Bark of oak, powd. . . . . 1 Drachm.
 Root of gentian . . . . . 2 Drachms.
 Mix.

En saadan Portion gives to Gange daglig, indtil Bedring spores. De af Udtømmelserne tilklistrede Steder, saasom Hale og Bagben, renses, idet Ulden klippes bort. Er det muligt bør det eller de syge Dyr affondres fra de friske for at forebygge Muligheden af at overføre Sygdommen ved Smitte.

Drejesyge (Stringsjuka).

Videnskaben har godtgjort, at Marsagen til denne Sygdom er en Blæreorm, der, ved at udvikles i Hjernesubstansen, bringer Forstyrrelse i dennes Funktioner, saa at Nervevirksomheden slappes. Under et stærkt Forstyrrelsesglas viser den sig som en ledet Masse med mange Hoveder, der ere i en vibrerende Bevægelse. Førend Blæreormen opdagedes, troede man, at paagjældende Sygdom var Hjernebetændelse.

A j e n d e t e g n .

Man mærker hos Dyret først en paafaldende Sløvhed med Tilbøjelighed til Raftninger med Ho-

vedet, først i ubestemte Retninger, senere mere til den ene Side end den anden. Lægger f. Ex. Dyret Hovedet mere til højre Side, beviser dette, at Blæreormens Operationer foregaar paa Hjernemassens højre Side. Til sidst begynder Dyret at træde en formelig Runddans, altid til en bestemt Side, og det er efter disse Bevægelser, Sygdommen har faaet Navn.

Behandling.

Det er ikke altid, man kan udrette noget ved Behandlingen, skjønt det i enkelte Tilfælde nok kan lykkes, naar heldige Omstændigheder træde til.

Nareladning er det nyeste og sikreste Middel, og den kan udføres ved at tage en i Forhold til Dyrets Størrelse aspasset Mængde Blod fra Halsblodaaren og samtidig indsmøre Panden med Terpentinsolie. Under enhver Omstændighed vil Blæreormens Udvikling hemmes og i heldigste Tilfælde forstyrres.

Stivkrampe.

Dette er en farlig Sygdom, der fordrer al Opmærksomhed, hvis Kuren skal kunne faa et heldigt Udfald, da Efterladenhed oftest har Døden til Følge.

Kjendetegn.

Man mærker først en voxende Stivhed og Bænkfelighed i at bevæge sig, idet saavel Ganglemmerne som især Halsen synes at have tabt sin Bevægelig-

hed, og det synes ogsaa, som om disse Legemsdele er tykkere end under normale Omstændigheder. Optræder Sygdommen dødelig, taber Dyret tilsidst Evnen til at bevæge sig. Madlysten tabes, Djinene stirrer stift hen for sig og Forbenene trækkes ind under Bugen. Til sidst falder Dyret overende og kan ikke mere rejse sig. Er Dyret samtidig hermed udsat for koldt eller regnfuldt Vejr, er Stillingen desto farligere.

Åarsager.

Som til saa mange andre Sygdomme er For-
kjøelse ogsaa her hyppigt Åarsagen, idet Dyret ikke er blevet tilstrækkelig tilseet strax efter Klipningen. Ligeledes kan denne Sygdom opstaa efter Kastration af Bødere, især hvis denne er udført under uheldige klimatiske Forhold eller af en uøvet Operatør.

Behandling.

Dyret bør adskilles fra de øvrige og, om muligt, hensesættes i et varmt, lunt Rum. Det bør indspøbes i et Tæppe eller lignende.

Indvortes giver man:

Nux vomica	1 Drachm.
Root of valerian	2 Drachms.

Mix

En saadan Portion gives Dyret to Gange i 24 Timer. Samtidig kan man prøve at lade det faa lidt lunkent Melbrikke, hvori lidt Salt, og ellers lade det have Ro.

Om Faareracen. 2.

Hvis det inden otte Dages Forløb synes at være livligere, vil Helbredelse paafølge.

Yverbetændelse.

Denne Sygdom angriber tidt Moderdyret— heftigt eller lemfældigt i Forhold til Aarsagerne. Under enhver Omstændighed maa man have Opmærksomheden itide henvendt paa Dndet, saameget mere som det i Almindelighed angriber de bedste Avlsdyr.

Kjendetegn.

Yveret er stærkt opsvulmet, haardt og varmt. Er Sygdommen af det brændende Slags, har Yveret et blaasort Udseende, der tyder paa en forhøjet Blodtilstrømning til samme. Melken ophører og i dens Sted kan man udmelke en seig, klæbrig Bædske, der tildels er blandet med Blodstrimer og har en egen sur Lugt.

Aarsager.

Den vigtigste Aarsag er i Almindelighed For-
kjølelse strax efter Lamningen, eller at Lammet paa en eller anden Maade kommer afdage, og Melken saaledes ikke regelmæssig eller slet ikke udtømmes af Yveret; ligeledes Svulst i samme, fremkaldt ved ydre Vold; samt Urenlighed i Blodet.

Behandling.

Yveret maa udmelkes ofte, eller man lader flere Lam skiftevis udpatte det, forsaavidt Melken ikke er

bleven uren, i hvilket Tilfælde det maa udmelkes med Haanden. Saalænge Yveret ikke føles haardt og forhærdet, kan man to Gange daglig paabade det et lunfent, tykt Aftog af Buck-bean, men hvis Yveret føles haardt, spændt og uden væsentlig Varme, anvendes følgende:

Iodine	2 Drachms.
Camphor	2 Drachms.
Lard	4 Ounces.

Mix.

Hermed indsmøres Yveret Morgen og Aften.

Indvortes giver man:

Glauber's-salt	1 Ounce.
Saltpetre	1 Drachm.

Mix.

Dette opløses i Vand, og en saadan Portion gives to Gange daglig, indtil Bedring sker. Naar Melken er bleven ren, kan Lammet atter patte.

Skab.

Dette er en Hudsygdom, som angriber alle Faaracer, saasnart Betingelserne for dens Triksel er tilstede. Det er en, om end ikke absolut dødelig, dog meget slem Sygdom, da den i højeste Grad er smitsom, og Ejeren vil blive paaført betydelige Tab, om den angriber en hel Faaresflokk. Dens hurtigst mulige Udryddelse er saaledes det sikreste Middel mod Faaresflokens Forringelse i Værdi.

Kjendete g n.

Disse er først en stærk Kløpe, idet Dyrene skubber sig mod enhver Gjenstand, de kan komme nær, hvorved Ulden afgnaves og der opstaar saare, afgnavede Pletter, som overtrækkes med Skorper og Skurv, under hvilke der findes Saar, indeholdende en klæbrig Materie. Den Uld, der ikke skubbes af, sammenvikles, saa at Dyret faar et højst uhyggeligt Udseende. Skabet begynder almindelig paa Halsen og Ryggen, fortsættende sig senere nedover Siderne, og ved at besøle Dyrene kan man danne sig et Begreb om Skabets Udbredelse og Virkninger. Dyrene afmagres og, hvis ikke en fornuftig Behandling itide indtræder, vil flere af Dyrene dø som Følge af Utrivelihood og Lidelser.

A r s a g e n

er fra først af en daarlig Behandling, saasom daarligt Foder og ubeskyttede Tilholdssteder. Senere sker det gennem Smitte, og hvert eneste Dyr inden Flokken vil da blive angrebet, og i Særdeleshed er magre Faar Gjenstand for Skabets Godtthjffe.

B e h a n d l i n g.

Da det er et levende, mikroskopisk Dyr, som kaldes Skabinidden, der foraarsager Skabshgdommen, maa dette søges ødelagt ved Midler, der for denne har en Gifts Egenstaber. Førstjellige Midler har

været anvendt mod Sygdommen, og som et af de billigste kan anbefales følgende:

Tobacco (usaucet)	1 Pound.
Water	16 Pounds.
Oil of hartshorn.....	6 Ounces.

Tobakken koges i Vandet, indtil omtrent det Halve er tilbage, og naar det er bleven koldt, sies det, hvorefter man tilsætter Olien. Efter at Resterne af Ulden er klippet af, vadskes Dyrene to Gange med et saadant Bad, nemlig en Gang hver Uge. For større Flokke trænges naturligvis mere end det her anførte Kvantum, men da maa man forhøje dette efter det angivne Forhold. Foregaar Badsfningen om Vinteren, maa Badet være varmt. Alt, som har været i Berørelse med Dyrene tidligere, maa rengjøres, og alle Midler til Sygdommens fremtidige Undgaaelse benyttes.

Batterfot.

Dette er en Sygdom, som har været ligesaa længe kjendt som den er hyppig. Den optræder helst i Sommerne med forholdsvis større Regnmængde.

Kjendetegn.

Man sporer først en tiltagende Størrelse af Hovedet samt Hals og Brystkasse. Madlysten tabes, Gangen bliver usikker, og tilsidst dør Dyret, som det synes, uden Lidelser.

Marfagerne

hertil er oftest Veitning paa daarlige, vaadlændte Græsgange, eller andet daarligt Foder, ligesom ogsaa særegne Ulæg hos Dyret kan fremfalde Sygdommen.

Behandling.

Man maa give Dyret bedre Foder og ikke udsætte det for meget for koldt og fugtigt Vejr, samt give det Salt og tilstrækkeligt nærende Foder, hvortil er sat en Skfuld pulveriserede Juniperberries for hvert Dyr pr. Dag.

Indvortes gives følgende som Medicin:

Resin, powd.....	2 Drachms.
Sulphur, powd.....	2 Drachms.
Elderflowers, powd.....	2 Drachms.

Mix.

En saadan Portion gives hvert Faar to Gange daglig indtil Bedring indtræder.

Igelsyge i Leveren.

Denne ejendommelige Sygdom udmærker sig ved en feberfri Tilstand og er ofte temmelig langvarig, saa den tidt er vanskelig at opdage og bedømme. Dels angribes kun enkelte ældre Faar og dels hele Flokke.

Kjendetegn.

Dyrets Uld begynder at falde af, saa at der opstaar bare Pletter hist og her paa Kroppen, og ikke

sjelden plages saadanne Dyr af løst Liv og hyppig Urinladen. Slimhinderne i Næse og Mund have et blegt eller gulagtigt Udseende, og længere henne under Sygdommen bemærker man vandagtige Hævelser paa forskjellige Legemsdele.

M a r s a g e r n e

kan helst søges i daarlige, vaadlændte og usunde Græsgange eller en daarlig, knap eller uhenigtsmæssig Fodring i det Hele taget — ikke at forglemme urent Drikkevand. Naar et Dyr, der dør af denne Sygdom, undersøges, vil man finde, at Leverens Galdegange er opfyldte af et Slags Igler af en Tommes Længde og af en graagrøn Farve og et fladtrykt Udseende. Leverens Udseende er forskjellig fra, hvad den er i normal Tilstand, idet den er forhærdet og indtager et større Omfang end i sund Tilstand.

B e h a n d l i n g.

Dyrenes Fodring eller Græsgang maa forandres og vige Plads for en mere hensigtsvarende. De maa sættes i Ly under koldt og regnfuldt Vejr. Paa Foderet kan strøes Salt og lidt pulveriseret Harpir (resin), omtrent en The ske pr. Dyr.

Indvortes giver man:

Sulphate of iron	1 Drachm.
Root of angelica	2 Drachms.
Juniperberries	3 Drachms.

Mix.

En saadan Portion gives to Gange daglig. Behandlingen maa tage sin Begyndelse øjeblikkelig, naar man mærker Sygdommens Tilstedeværelse, da da den ellers let kan antage en uheldbredelig Form.

Koppenslet.

Kjendemerkerne paa denne farlige og smitsomme Sygdom, der opstaar hurtigt og uden Forløber, er at Dyret har Feber, Madlysten tabes, Livskraften er nedstemt og Aandedrættet besværligt, medens et gulladent Udflod begynder at vise sig fra Næse og Mund. Paa de mest blottede Steder ses rødlige, runde Knuder af en Bønnes Størrelse, som, naar de skubbes bort, efterlader en gulagtig, tyktflydende Bædske. Forekomme de i større Mængde, smelte de sammen og danne sammenhængende Skorper, hvorved Ulden sammenklæbes i "Totter" og Dyrets Tilstand og Udseende danner et ubehageligt Skue.

Uarsagerne

er i Almindelighed Smitte, og smitsom er Sygdommen i højeste Grad og kan følge med Ulden, hvidt den forsendes; den kan saaledes erholdes ofte paa en ustyldig og ubegribelig Maade, ja, den kan endog forplantes gennem Luften, hvis Sygdommen er herskende inden et Omraade af 25 Mile.

Behandling.

Foderet maa være sundt og nærende, og den fornødne Beskyttelse mod koldt og regnfuldt Vejr maa

hdes. De syge Dyr maa strengt affondres fra de funde, indtil man er sikker paa, at Epidemien er ophørt.

Indvortes giver man:

Glauber's-salt	2 Drachms.
Root of calamus	2 Drachms.
Sulphate of iron	1 Drachm.
Black antimony	1 Drachm.

Mix.

En saadan Portion gives en Gang daglig indtil Bedring, og alt muligt maa gjøres for at forebygge Smitstoffets Udbredelse.

Uldædere.

Dette højt besynderlige Tilfælde forekommer ikke sjelden inden en Faareskote, idet et eller flere Dyr begynde at æde Ulden af de øvrige. Man vil let indse, at dette er en saare uheldig Omstændighed, der bringer Tab for Eieren, hvorfor man hurtigt mulig maa søge at forebygge denne stygge Mani hos vedkommende Dyr.

Marfagerne

til denne uheldige Tilbøjelighed ligger oftest i en daarlig Blanding af Fordøjelsesvædsterne eller Syredannelser i Tarmkanalerne. Hvis Sygdommen eller Tilbøjeligheden opstaar hos dette eller hint Dyr, medens de er opstaldede, er som oftest Sultefodring Marfagen, idet de forsultne Dyr søger at faa

fat i Høfrø og Avner, som har hængt sig fast i de andres Uld. Efterabelfe er ogsaa for enkelte Dyr's Bedkommende Marsag til denne Tilbøjelighed.

B e h a n d l i n g.

Er Sultefodring Marsagen, maa man selvfølgelig give en rigeligere Fodring, som det bedste Middel i dette Tilfælde. Har man derimod udfundet, at en indre Sygelighed ligger til Grund herfor, maa denne søges fjernet ved passende Midler, saasom en Blanding af:

Bi-carbonate of potash	2 Drachms.
Chalk	1 Drachm.
Root of gentian	3 Drachms.

Mix.

En saadan Portion gives Dyret to Gange daglig præcis, og det bør samtidig affondres fra de øvrige og kun nu og da stilles sammen med den øvrige Flok for at faa Bished om, at det har glemt sin tidligere Tilbøjelighed. Hvis Kuren for enkelte Dyr's Bedkommende ikke faar det forønskede Udfald, bør vedkommende Dyr strax dræbes.

Benbrud.

Under Forsøg paa at hoppe over Gjerder (jump fences), eller hvor Beitesmarken er opfyldt af Rødder og Stubber, hænder det ikke sjelden, at Benbrud finder Sted, og da dette tidt kan gjælde værdis-

fulde Standsdyr, vil Behandlingen lønne sig, medens mindre værdifulde Dyr bedst dræbes, jo før, jo heller.

Behandling.

Dyret affondres fra de øvrige og gives et Rum med jævnt Gulv. Man undersøger Benfæden nøjagtig og søger at udfinde Bruddets Beskaffenhed. Benstubberne stilles nu lige mod hinanden, og stærk Eddike paabades Stedet, der da ombindes med en 4—6 Tommer bred Lærredsstrimle. Derefter laver man sig en anden lignende Lærredsstrimle, der paa den ene Side smøres godt ind med Gibs (Plaster of Paris) omtrent saa tyk som en tynd Grød. Dette lægges rundt Benbruddet og ombindes med Traade, saa at det sidder tæt ind til Benet. Naar dette tørres, danner det et Hylster, der hindrer Benenderne fra at forandre den rigtige Stilling.

Saareblindhed.

Denne er en epidemisk Sygdom, som optræder periodevis og inden visse Tidsrum. Det synes som om det er visse Racer, der særlig har Anlæg til at fange Sygdommen, men atter til enkelte Tider gaar den ogsaa udenfor denne Regel. Den er i højeste Grad smitsom og angriber næsten uden Undtagelse hvert eneste Dyr i Flokken.

Kjendetegn.

Dyrene synes at beskytte Djuene saa meget som muligt mod Sollysets Indvirkninger, og under Be-

stræbelsen paa at beskytte dem render de mod enhver Gjenstand, der ligger i deres Vej. Djnene ere rindende og stærkt betændte og ved nærmere Besigtelse viser det sig, at Hornhinden er forstørret og har antaget en fra det normale afvigende Farve.

Årsager.

Den vigtigste er Smitte, idet Sygdommen overføres fra den ene Faaresflokk til den anden. Dels kan ogsaa Blindheden opstaa ved, at Dyrene under Vintertiden ere indestængte i mørke og usunde Rum, hvor Ammoniakdunster sammen med Mørket fremkalder samme.

Behandling.

Er det muligt, bør Dyrene fodres under et Skyggebræt (shade), som Solstraalerne ikke kan trænge igjennem, eller paa skyggesfulde Græsgange, hvor der er rigelig Aaledning til at erholde koldt, friskt Vand. Er det nogle af Faarene, som endnu ikke er angrebne af Sygdommen, bør disse hurtigst muligt affondres fra de angrebne.

Paa Djnene anvender man følgerde Middel:

Sulphate of quicksilver	2 Drachms.
Tincture of opium	2 Drachms.
Rainwater	2 Ounces.

Mix.

Tre til fire Draaber heraf dryppes ind i Øjet to Gange daglig. Umagen hermed vil rigelig lønne sig, thi denne Sygdom bringer ofte Dyrene til en

mager og affslappet Tilstand, der foraarsager Tab saavel af Kjød som Uld. Er det varmt Vejr, kan man en Gang daglig oversprøjte Dyrenes Hoveder med Vand om Anledning gives.

Svage Ben.

Denne Sygdom opstaar pludselig uden Forløber, idet snart et, snart et andet Dyr i Flokken angribes. Den er ikke smitsom, men den er meget generende for Dyrene, især naar de befinder sig paa Græsgangen, idet de ikke har Bevægelsesevne nok til at søge omkring efter Føde.

Årsagerne.

Den vigtigste Årsag er en daarlig Fodring eller daarlige, vandshge Græsgange, hvis Græsarter ikke indeholde de nødvendige Kalkstoffer til Benbygningens Styrke. Dels kan Årsagen ligge i en altfor stærk Fodring med stærkt fedtdannende Foderstoffer, hvorved Benene faar en forøget, uforholdsmæssig Bægt at bære, men hyppigst er dog Årsagerne de før nævnte.

Behandling.

Er det muligt, bør man af og til lade Dyrene faa friskt Kløvergræs, men det maa fremfor alt være godt. Indtræffer Sygdommen i Sommertiden, og Græsgangens Bestaffenhed er, som ovenfor nævnt, bør Dyrene, om muligt, hensesættes paa en bedre Græsgang, helst en højtliggende.

Indvortes giver man strøet paa Foderet eller i
Drifkevandet:

Chalk	10 Ounces.
Magnesia.....	4 Ounces.
Root of calamus.....	8 Ounces.

Mix.

En fuld Spisefke for hvert Faar strøes paa Foder
eller i Drifkevand, som nævnt, to Gange daglig.
Saasnart man mærker, at den rette Bevægelseevne
er vendt tilbage, ophører Kuren.

Bespærlige Fødsler.

Forsødderne kommer, men ikke Hovedet.

I dette Tilfælde sees Forsødderne i Fødsels-
aabningen, men Hovedet kan, trods Dyrets Beer,
ikke sees. Man maa da befrygte, at det enten maa
være trængt til Siden eller trukket nedad under
Brystkasjen. I begge Tilfælde er Fødsel paa na-
turlig Maade umulig. Det første, her bør gøres,
er at finde en smækker Vine, hvis begge Ender snø-
res om Benene, hvorpaa de puttes ind igjen, hvor-
ved man jaar bedre Rum til at arbejde for at finde
Hovedet, medens man ved Hjælp af Vinen sikrer sig
Benene, medens dette foregaar. Med en med Fedt

indsmurt Haand undersøger man Hovedets Stilling, og er man paa det Rene hermed, indsører man en Tang, som stadig burde havez og ser saaledes ud:

Man søger nu at faa fat i Fosterets ene Dre og trækker ved dette Tag Hovedet fremad og strammer samtidig i Linnerne, der ere fæstede til Venene. Trækkende forsigtigt i Linnerne og Tangen samtidig med Moderdyrets Beer, vil Fødselen let foregaa.

Hovedet vides, men ikke Venene.

Hovedet er her rigtignok for sit Vedkommende i Orden, men Venenes Igjenbliven hindrer Fødselen, og Hjælp tiltrænges.

Man tager et Snøre og fæster det rundt Fosterets Underkjæve, hvorpaa det føres tilbage til Lejet og Fødselsvejene er frie. Med Tangen søger man nu at rette Venene, der i Almindelighed ligger ind under Fosterets Bug; sjeldnere indtager de en anden Stilling i dette Tilfælde. Er det lykkes at faa Venene frem i Fødselsaabningen, trækker man lempeligt under Beerne i Linnerne og Fødselen foregaa med Lethed. Fosterets Underkjæve maa snarest mulig befries for Linnen og Stedet bades med koldt Vand.

Baglænds Fødsel.

Denne unaturlige Stilling hidrører ofte fra den Omstændighed, at Fosteret er blevet forskudt under stærke Beer, og det er oftest Tilfældet med stærke livskraftige Fostere. Her kan der ikke være Tale om at gjøre Forsøg med at vende Fosteret, men det maa fødes i denne Stilling. Kommer begge Bagbenene tilsyne i Fødselsaabningen, bør man derfor ikke forsøge at trække i dem, thi Fødselen vil i høj Grad vanskeliggjøres, hvis ikke Halen samtidig følger disse. Halen ligger som oftest i Bugt oppe under Moderdyrets Krøds, og med Tangen maa man til at faa fat i Halens Endespids og trække denne fremover i Retning med Benene. Nu vil Fødselen foregaa ganske med samme Lethed, som om den havde været naturlig.

Fosteret dødt i Moders Liv.

Er Fosteret dødt i Moders Liv, vil altid Fødselen blive besværlig og neppe ske uden kunstig Hjælp, selv om Fosteret indtager et rigtigt Leje; thi i dette Tilfælde svulmer Fosteret op til en uforholdsmæssig Størrelse, Beerne ere oftest ophørte og Fødselsvejen tør og blottet for de slimede Fostervædsker, der i Almindelighed latteliggjør de levende Fosteres Fødsler.

Da Fosteret allerede befinder sig i en halv Forraadnelsestilstand, gjælder det om at faa et Tag i Fosteret, som kan holde. Man maa i paakommende

Tilfælde være forsynet med en Krog af følgende Udseende med tilfæstet Line:

Denne Krog søges fæstet i et af Djenhullerne, thi det er det sikreste Sted, som i dette Tilfælde kan vælges, idet Krogen da faar fæste i selve Pande=benet. Fødselsvejen maa indsmøres godt med Olje, og er Krogen fæstet paa sit Sted, kan man lempelig trække i denne, samtidig som man maa have Opmærksomheden henvendt paa, at Venene er i Orden. Ved Forsigtighed fra Fødselshjælperens Side vil det i Almindelighed lykkes at faa frem Fosteret og redde Dyrets Liv.

Banfselige Fødsler kan ofte dræbe Moderdyret, og da dette tidt kan variere i en Værdi fra fem til ti Dollars, siger det sig selv, at den Umage, man har hermed, vil lønne sig, naar Dyret frelses. Ved Øvelse opnaar man snart at blive gode Fødsels=hjælpere, og har man Lyst og Evne for det, vil man snart kunne yde hvilketsomhelst Husdyr den fornødne Hjælp under besværlige Fødsler. Det er en Selvfølge, at Moderdyret er det vigtigste at faa reddet, medens Fosteret er underordnet, men er man heldig nok at redde begge, saa meget desto bedre.

Betændelse i Fødselsvejen.

Betændelse opstaar tidt efter besværlige Fødsler, og er en Sygdom, der kræver særlig Opmærksomhed. Ser man, at Dyret viser Uro, stamper i Jorden, kaster sig ned og staar op, samt udviser paafaldende Kraftløshed over Krydset; at Dyret har en dinglende Gang i Forbindelse med Feber, samt trænger paa som under Fødselen,—da er det uden Tvivl angrebet af denne Sygdom.

B e h a n d l i n g.

Man maa give Dyret god styrkende Kliddrikke, helst bestaaende af Havremel, om det haves forhaanden. Ind i Fødselsvejene sprøjtes en Blanding af lige Dele Vand og Eddike.

Indvortes anvender man:

Saltpetre	2 Drachms.
Glauber's-salt	4 Drachms.
Root of valerian	1 Drachm.

Mix.

En saadan Portion gives to Gange daglig.

Dyret maa vogtes vel for Trækvind og alt, som kan fremkalde Forkjølelse.

Lammekastning.

Denne Sygdom er periodisk, om man saa vil kalde det, idet den kun i enkelte Aar med kortere eller længere Mellemrum indfinder sig. Sygdommen er oprindelig ikke smitsom, men kan tilslut optræde

med en Smittesygdoms ufraviselige Kjendetegn. Det siger sig selv, at Sygdommen er forbundet med større eller mindre Tab for Eieren — alt efter dens Udstrækning. Saasnart et Faar har kastet Fosteret, det være sig ude eller i Hus, maa det affondres fra de øvrige, og alt, hvad der staar i Forbindelse med det kastede Foster, saavel som Fosteret selv, maa øjeblikkelig fjernes. Moderdyret maa gives godt og nærende Foder og vogtes for Forkjølelse.

Med Hensyn til de øvrige Dyr, der endnu ikke har vist Tegn til Lammekastning, maa man indskrænke sig til at forebygge den saa meget som muligt. De maa faa en god Fodring, rent Drikkevand og ikke udsættes for koldt og regnfuldt Vejr. Paa Foderet kan strøes en Blanding af følgende:

Root of angelica	5 Ounces.
Root of gentian	5 Ounces.
Bark of oak	3 Ounces.
Mix.	

Af denne Blanding strøes en Spisestefuld for hvert Dyr paa Foderet en Gang daglig i en til to Uger, idet man da kan forudsætte, at der er ingen Fare mere.

Efterbyrden bliver tilbage.

Efter Lammekastning vil Efterbyrden oftest vanskelig løsnes af sig selv, hvorfor Dyret befinder sig i en lidende Tilstand. Her er ikke Tale om at kunne løsne den med Hænderne, som hos de større Husdyr,

da man dertil mangler Rum nok, hvorfor man ved Hjælp af Mediciner, der udelukkende virker i denne Retning, maa søge at raade Bod paa Ondet. Blodforgiftning eller i heldigste Fald Ufrugtbarhed kan blive Følgen af en Efterbyrde, der gaar over i Selvfortæring. Man giver Dyret følgende Blanding:

Ergot of rye	2 Drachms.
Juniperberries	2 Drachms.

Mix.

En saadan Portion gives 2 Gange daglig, indtil Efterbyrden løsnes, hvilket oftest sker inden et Tidsrum af otte Dage.

Om Slagtning.

Det er ikke alene i levende Live, at Husdyrene er os til megen Nytte i mangfoldige forskjellige Retninger—hvert efter sin Bestemmelse, men endog efter Døden tjener de Menneskene til Gavn, idet deres Kjød tjener os til Føde, og deres Hud eller Skind, Ben, Haar, Horn osv. forarbejdes til mangfoldige nyttige og uundværlige Gjenstande. Hvis de altid bøde en naturlig Død, kunde intet væsentligt være at sige herom, men Sagen er, at Mennesket uden videre gaar hen og berøver dem Livet, naar og hvor det finder for godt, uden andre Hensyn end at gjøre sig den Benyttelse af dem, som de forhaandenværende Omstændigheder fordrer.

Bed at være sig denne Kjendsgjerning bevidst, hvor stor Opfordring maatte der ikke være til at berøbe dem Livet paa den mindst smertefulde og Dyret mest ubevidste Maade! Her er et af de rigeste Felter for menneskelig Medfølelse, men paa samme Tid, hvor ofte tilfidesættes ikke disse Hensyn og maa vige Pladsen for en raa og barbarisk Hensynsløshed!

Vi har Pligter mod Dyrene, medens de lever og er os anbettede til Forsorg, men disse Pligter ophører sandelig ikke i det Øjeblik, vi staar i Begreb med at berøve dem Livet med velberaad Hu, men øges tværtimod til da at bevise dem vor sidste Pligt og Medlidenhed ved at give dem en smertefri og saavidt muligt ubevidst Død. Vi har Lov til at dræbe de Dyr, hvis Død er os til Nytte eller deres Liv er til Skade for os, men det er underforstaaet, at vi er pligtige til at lade deres ufrivillige Afgang fra Verden ske paa en Maade, der er overensstemmende med Menneskelighed og Kristelighed.

Da der jo paa enhver Farm foregaar Slagtinger, og da de bedste, mest smertefrie og hurtigste Maader kanst for Manges Bedkommende endnu ikke er saa almindelig kjendte, skal jeg i det Efterfølgende fremstille de for de forskjellige Husdyr sikreste og bedste Slagtningsmaader.

Hesten.

Hestens Slagtning bør bestaa enten i Skydning eller ved et velrettet Slag i Panden. At slaa den for Panden fordrer Øvelse, og kun øvede Folk bør foretage det; thi et Fejlslag gjør Dyret saa desperat, at det senere ofte er temmelig vanskeligt at gjøre det af med det. Fjænd man giver det afgjørende Slag, gjør man nogle "blinde" Slag, som man kalder, idet Dyren eller Slæggen sænkes og hæves nogle Gange

mod det betegnede Sted, førend Hovedslaget føres. Herved vinder man mere Sikkerhed og Driftighed; fremfor alt maa Rybegynderen ikke undlade at benytte sig af denne Øvelse.

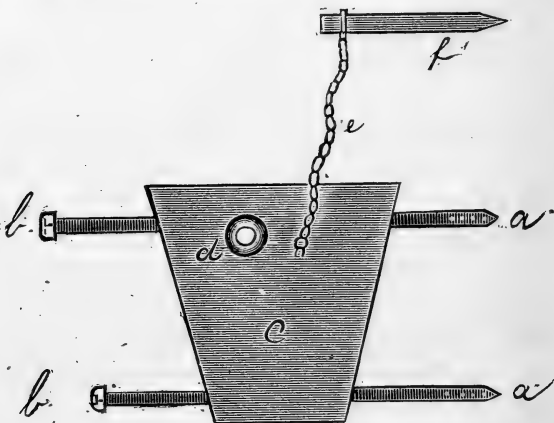
Med Hensyn til Stedet, hvor Slaget bør træffe, bemærkes, at det ikke bør falde midt i Panden, men nærmere et af Øjnene, da Pandebenet er tykkere i Midten end nærmere Øjnene. Hestens Øjne maa altid i Forvejen tildækkes, saa der ikke gives den nogen Forestilling om den skjæbnesvangre Stund, den gaar imøde.

Enkelte øvede Slagtere bruger ogsaa at bibringe Hesten et Knivstik i Nakken, hvorved Rygmarven eller den forlængede Hjerne overskjæres og Dyret styrter bevidstløs om som truffet af et Lyn. Uøvede Folk bør dog ikke foretage sig denne Slagtningsmaade, da den kræver adskillig Øvelse, men om Nogen skulde ønske at lære den, er det bedst at praktisere med en død Hest, der i Forvejen dog ikke maa være stukken i Nakken. Man lægger da en Snor eller lignende rundt Dyrets Hals, saaledes at den netop berører Ørernes bagerste Rand. Midt mellem begge Ører og heldende Kniven lidt til sig fører man nu denne med et raskt Stød ned mellem Halskammerne der, hvor Snoren skjærer Halskammen. Stedet er mellem anden og tredie Halskammer, og træffer man rigtigt, synker Kniven, der helst bør være tveægget, fra fire til fem Tommer dybt, men støder man fejl,

gaar den kun ubetydeligt i Dybden, og stopper i Hvirvlens øverste Kam.

Naakfestikningen er en let og smertefri Dødsmaade, men den fordrer som sagt Øvelse for at kunne udføres med Sikkerhed.

Et andet, men endnu mindre kjendt Redskab, er Slagtemasken. Den er meget hensigtsmæssig og burde havees paa enhver Farm, da den kan bruges til Slagtning af saavel Heste som Kjør. Høstaaende Tegning viser omtrent dens Udseende, naar den f. Ex. ligger udstrakt paa et Bord.

Bogstav c betegner selve Masken, der gjøres af almindelig Skolæder. Ved Hjælp af Remmerne a-a og b-b spændes Masken fast til Dyrets Pande, idet de sættes — en lavere og en højere oppe — under

Dyrets Kjæver; d er en Cylinder, der er indsyet i Masken, og som maa have en Længde af en Tomme. Denne rager ud fra Masken og er bestemt til at holde f, der er en tre Tommer lang, skarp Staalspids, som med Kjæden e forbindes med Masken. Naar denne er rigtig paaspændt, skal den dække Djuene, medens Cylinderen maa træffe ret foran Banden mellem Djuene, og nærmere et af disse. Nu tager man Staalspidsen, sætter den ind i Cylinderen, og med en almindelig Snedkerhammer gives den et kraftigt Slag, hvorved den trænger gjennem Hjerneskallen ind i Hjernen, og Dyret ligger fuldstændig bevidstløs for Slagterens Fødder.

Slagtemasken har det store Fortrin, at endog Uøvede kan med Sikkerhed bruge den, og der kan intet uhyggeligt Optrin forefalde ved dens Brug.

Vil man skyde Hesten, maa dette helst ske ved Hjælp af en Riffel, hvis en saadan havees ved Haanden. For at være sikker paa at træffe det Sted, man bør, trækkes Ladestoffen lidt ud, saa at der er en Afstand mellem Riffelpibens Munding og Ladestoffens Ende af omtrent otte til ti Tommer. Den sidstnævnte rettes nu sagte og stille hen paa det betegnede Sted, og Kuglen vil følge den angivne Retning.

Koen.

Koens Slagtning sker i Almindelighed ved Slag for Banden eller i Naksken, eller ogsaa ved det angaaende Hestens Slagtning omtalte Nakskestik.

Med Hensyn til Slag for Panden gjælder det ogsaa her, at der fordres Øvelse for ikke at forarsage Forstyrrelse i Slagtingen og unødvendige Lidelser for Dyret. Man maa, som ovenfor omtalt, øve sig i blinde Slag, førend man udfører det virkelige Slag, da man derved erholder mere Sikkerhed og Koldblodighed.

Enkelte foretrækker at rette Slaget mod Nakkegruben, og for den Uøvede er dette hellere at foretrække, kun at det er kraftigt nok. Ved den stærke Hjernerystelse, som derved opstaar, falder Dyret bevidstløs om.

Nakkestik kan med større Lethed udføres paa Roen end paa Hesten, idet Nabningen mellem Hvirvlerne hos den første er større, men Fremgangsmaaden med at finde denne er netop den samme som hos Hesten. Jeg vil særlig anbefale denne sidste Maade for Roens Bedkommende, hvis ikke Slagtemasken kjendes, thi om man end støder fejl, saa vil Kniven i det højeste kun naa Ryghvirvlens øverste Kant, hvilket ikke gjør Dyret særdeles umedgjørligt. For at faa Blodet til at løbe ud, gjøres et Stik indad og nedad lige foran Brystkassens Fremstaaenhed, eller man kan slaa ud Luft- og Spiserør saameget, at man ad den Vej kan blotstille Blodaarerne og derefter overskjære dem.

Den samme Maade til Blodudtapningen anvendes ogsaa for Hestens Bedkommende.

Faa ret.

Med Hensyn til dette's Slagtning bemærkes, at man bør bedøve det først ved Hjælp af en almindelig Hammer, idet det gives et kraftigt Slag lige i Panden. Derpaa følger Stikningen, der ikke, som Enkelte gjør, behøver at udføres paa den Maade, at man flaar Halsen fuldstændig op. Man griber med den venstre Haand blot om Luft- og Spiserøret, tvinger disse saa godt som muligt ud fra Halskhvirvelerne, og støder Kniven rask ned mellem den Kende, som herved dannes. Er Kniven skarp og ikke altfor bred, vil det nok løbe heldigt af.

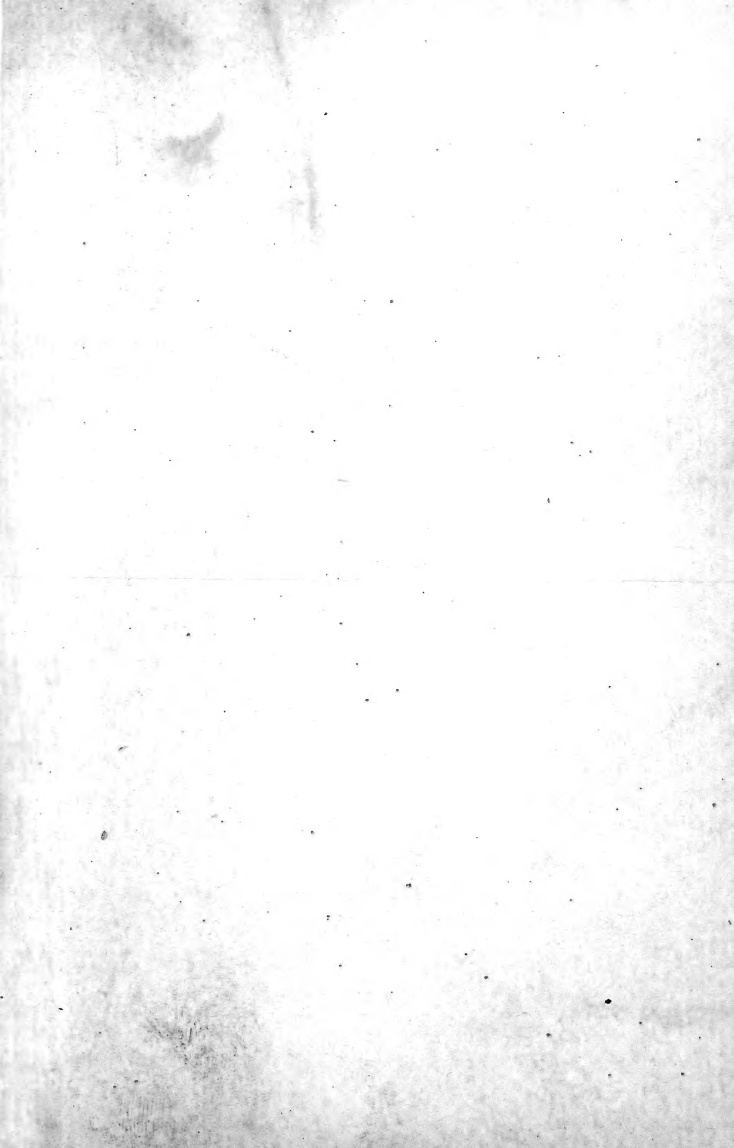
Svinet.

Ligeoverfor Svinet maa enten Slag eller Skydning blive de almindeligste Slagtemaader.

Skydning før Stikningen maa anses som lettest og hurtigst. Mange bruge hertillands at tage fat paa Dyret, oftest to til tre Mænd, slaa det ned og derpaa stikke det, hvorefter det raver rundt indtil det overvældes af Døden. Istedetfor dette burde man først lade det faa en Revolverkugle i Hjernen. Det er bedst at lade Skuddet gaa ind f. Ex. lige bag højre Øre og i Retning mod venstre Øje. En Mand kan nu magelig stikke det alene, og al Skrig og Larm undgaas.

All Slagtning bør foregaa med Ro og Sindighed. En Slagtning kan ofte rent ud blive grusom

ved at man taber Sindslikevægten. Om man end er nødsaget til at dræbe et Dyr, der har været til Skade, da bør dog Breden mod det tabe sig i Dødsøjeblikket, saa at man ikke paafører Dyret unødvendige Lidelser. Man maa erindre, at Dyr er Dyr, og at de blot følger sit naturlige Instinkt, og ikke, som Mennesket, kan danne sig Fornuftslutninger om mulige Følger. Husk paa, at vi kun er Husholdere over anbetroet Gods, og at Regnskabsdagens Komme kun er et Tidsspørgsmaal.

Nyeste Dyrlægebog om Hesten, med
H. Galtung, norsk-amerikansk Dyrlæge
 et Billede.

Indbunden .....
 Smukt indbunden i Cloth .....

Hestevennen. — Haandbog for Farm
af H. Galtung.

Indbunden ..... 25 Cts.

Koens, Oksens og Kalvens Sygdomme og deres Behandling.
af H. Galtung. Illustreret.

Indbunden ..... 25 Cts.

Nyeste Dyrlægebog om Svinets specielle Sygdomme og deres
Behandling. af H. Galtung.

Indbunden ..... 25 Cts.

En Afhandling om Svine-Kolera, dens Forebyggelsesmidler
og Behandling, samt Hundens Sygdomme og deres Behandling.
af H. Galtung.

Indbunden ..... 25 Cts.

Om Faareracer samt Faarenes særegne Sygdomme og deres
Behandling. Med et Anhang om Slagtning. af H. Galtung.
Illustreret.

Indbunden ..... 25 Cts.

Om Fjerkræavl samt Gedehold paa Farmen. af H. Galtung.

Indbunden ..... 25 Cts.

Om Melkens Behandling og Smørtilvirkning. Tilgnet
Nordvestens Husmødre. af H. Galtung. Illustreret.

Indbunden ..... 25 Cts.

Om Osttilvirkning paa Farmen. af H. Galtung. Illu-
streret.

Indbunden ..... 25 Cts.

Farmerens Veileder i Dyrlægemedicinen. Beskrivelse over
100 af de vigtigste Dyrmediciner, deres Virkning, Forekomst,
Sammensætning, Dosis og Anvendelse i alle forekommende Syg-
domstilfælde. af H. Galtung. Nyt Dplag med fuldstændig
Fortegnelse over Lægemidlernes Navne paa Norsk, Engelsk og
Latin.

Indbunden ..... 25 Cts.

Adresse: **Scandinaven's Boghandel,**

183, 185 & 187 North Peoria St., Chicago, Ill.